

УДК 821.111(73).09-3

АМЕРИКАНСЬКА ПОСТМОДЕРНІСТСЬКА ПРОЗА МАЛОЇ ФОРМИ: ДИФУЗІЯ ЖАНРУ ЧИ ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ?

Бабелюк О. А.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Стаття присвячена вивченню американського оповідання як національного американського творіння, для якого характерна жанрова полістилістичність. Полістилістичність як ключову ознаку досліджуваного жанру витлумачено як жанрове розмаїття аж до порушення літературних канонів та трансформації традиційних засобів поетики. Доведено, що сучасна американська постмодерністська проза малої форми лінгвостилістичному аспекті відображає три етапи еволюції жанру американського оповідання: допостмодерністський, постмодерністський і постпостмодерністський.

Ключові слова: американська постмодерністська проза малої форми, полістилістичність, постмодерністська поетика, американське оповідання.

Статья посвящена изучению американского рассказа как национального американского творения, для которого характерна жанровая полистилистика. Полистилистика как ключевой признак исследуемого жанра истолковано как жанровое разнообразие вплоть до нарушения литературных канонов и трансформации традиционных средств поэтики. Доказано, что современная американская постмодернистская проза малой формы лингвостилистическом аспекте отражает три этапа эволюции жанра американского рассказа: допостмодернистский, постмодернистский и постпостмодернистский.

Ключевые слова: американская постмодернистская проза малой формы полистилистика, постмодернистская поэтика, американский рассказ.

The article is focused on the American short story as a specific national literary genre of polystylistic character. Polystylistics as a key feature of the literary genre under analysis is treated as a genre diversity and transformation of traditional literary genres and poetic means. It is also proved that in stylistic aspect the American postmodern short story went through three stages of its development: prepostmodern, postmodern, and postpostmodern.

Key words: the American postmodern short fiction, polystylistics, postmodern poetics, the American short story.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими завданнями. Сьогодні у постмодерністській прозі вільно співіснують різні літературні форми без чітко визначеної жанрової диференціації. Серед них детективна, фантастична, містична, історична, філософська проза, що представлена, еповіданнями, новелами, повістями, романами. Це незвичайні, рухомі гібридні жанрові утворення, побудовані на міжжанровій дифузії, міжродовому взаємопроникненні, жанровій інтеграції і диференціації. Аналізуючи сучасну прозу, В. Луков вводить поняття "жанрова генералізація" і визначає художню творчість ХХ століття як літературу "культурного запиту" [7, с. 146]. Під жанровою генералізацією мається на увазі процес поєднання, стягування жанрів для реалізації нежанрового (проблемно-тематичного) загального принципу [там само]. Отож, базовою ознакою постмодерністської літератури вважаємо полістилістичністьколи кожен окремих авторський художній текст слугує поєднанням різностильових елементів.

Глибший аналіз сучасних літературних напрямків і течій засвідчує, що саме жанрова царина стає полем експерименту постмодерної деконструкції [6, с. 61; 7, с. 142]. Цей процес позначений трансформацією жанрових форм, їх сміливим поєднанням, відштовхуванням від традиції і водночас плідним її використанням.

В американській постмодерністській прозі сьогодні вільно співіснують різні літературні форми без чітко визначеної жанрової диференціації [3; 4; 7; 10]. Вони є результатом трансформації чи інтеграції, які започаткували нові маргінальні жанрові утворення. Іншими словами, на рівні жанру має місце своєрідна "інтержанровість" (за аналогією з інтертекстуальністю), яка полягає в запозиченні жанрових кліше минулих епох, їх незвичному поєднанні, модифікації, розчиненні один в одному, у своєрідній грі з читачем – нав'язуванні йому думки про "безжанровість" твору [3, с. 47].

Мета статті – простежити еволюційний розвиток жанрових різновидів американської постмодерністської прози малої з позицій лінгвостилістики.

Завдання:

- уточнити зміст поняття "американська постмодерністська проза";
- простежити становлення "американського оповідання" як національного жанру в рамках американської прози малої форми та встановити його жанрові різновиди;
- виявити сутнісні ознаки американського постмодерністського оповідання крізь призму лінгвостилістики;
- визначити періоди еволюції жанру американського постмодерністського оповідання в лінгвостилістичному аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змішування жанрів і жанрових форм американської постмодерністської прози є проявом її полістилістичності [2, с. 14], якою розуміють жанрове розмаїття аж до порушення літературних канонів та трансформацію традиційних засобів поетики [23, с.224].

Термін "полістилістика" у музиці означає навмисне поєднання в одному творі різних стилістичних явищ [13]. Іншими словами полістилістика передбачає стилістичну різноманітність, що виникає у результаті застосування низки специфічних прийомів, наприклад, колажу [9]. Такі специфічні прийоми можуть використовуватися з будь-якою художньою метою у творах, що належать до різних стилістичних напрямів, залежно від власних уподобань автора.

Під полістилістикою у літературознавстві розуміють жанрове розмаїття аж до порушення літературних канонів та перелицювання традиційних засобів поетики [38], що зумовлює нові параметри постмодерністської літератури [30, с. 123; 25, с. 129; 36, с. 14]: сюжетну непередбачуваність і незавершеність, неакцентованість ролі автора, інтермедіальність, інтертекстуальність, активізацію ролі читача, відсутність ідеологічної мети.

Сучасні лінгвопоетика і стилістика, перебуваючи під потужним впливом "ації постмодерну" [24, с. 35], теж характеризуються новими тенденціями в отлумаченні механізмів творення постмодерністського художнього тексту. Новизна постмодерністського текстотворення полягає у проектуванні постструктуралістського світогляду на класичну стилістику [1, с. 5]. Гетерогенний, нелінійний характер постмодерністського письма знаходить свій вияв у полістилістичності, навмисній імітації сучасного "гіперемоційного" (до певної міри шизофренічного) мисленням [само] за допомогою як класичних стилістичних прийомів, так і достатньо новітніх, серед яких: техніка коміксів, колажу, монтажу, інтертексти, цитати, поєднання телеграфічного, репортажно-телеграфного та інших стилів.

У постмодерністській поетиці формальною, стилевою домінантою [11, с. 23] постмодерністського художнього тексту стає полістилістичність, що може розглядатися у чотирьох ракурсах: 1) як взаємодія різних художніх систем: античних, східних, біблейських; 2) як змішання жанрів і жанрових форм; 3) як суміш цитат та алюзій, що відображають "цитатне

мислення"; 4) як поєднання відмінних стилів: образного, науково-технічного, документально-публіцистичного.

У постмодерністському творі автор виходить за вузькі рамки стилізації, й експериментуючи з різними жанровими формами, творить свою власну особливу манеру письма та нові, незвичні жанрові поєднання. До прикладу, роман Д. Бартельмі "Snow White" "Білосніжка" за жанровими ознаками можна віднести до сучасної літературної казки або до еротичної повісті, чи до екзистенціалістського роману.

Вивчаючи сучасну прозу, В. Луков уводить поняття "жанрова генералізація" і визначає художню творчість ХХ століття як літературу "культурного запиту" [7, с. 146]. Під жанровою генералізацією мається на увазі процес поєднання, стягування жанрів для реалізації нежанрового (проблемно-тематичного) загального принципу. Тому незалежно від того, до якого саме жанру автор віднесе свій твір, епістолярного роману ("Letters" ("Листи") Дж. Барта), серії пов'язаних між собою текстів ("Lost in the Funhouse" ("Заблукавший у кімнаті сміху") Дж. Барта), есе ("The Dao of Pooh" ("Дао Пуха") Б. Гоффа) оповідання (хоча за формою це частина речення ("Sentence" ("Речення") Д. Бартельмі) або пронумерований список ста окремих текстових уривків та словосполучень ("Glass Mountain") ("Скляна гора") Д. Бартельмі)), він є текстом без ієрархії, всі фрагменти якого автономні й самодостатні, це "гротескно яскрава суміш образів, точок зору і лексики, що юрмиться на поверхні, задоволеній з того, що вона лише поверхня без глибини значень" [3, с. 102].

Отож, проаналізувавши ці мобільні стилеві утворення, можемо стверджувати, що американська постмодерністська проза в цілому є поліморфною за своєю природою і охоплює незвичні, рухомі, гібридні жанрові утворення, побудовані на міжжанровій дифузії, міжродовому взаємопроникненні, жанровій інтеграції і диференціації.

Формування американської постмодерністської прози малої форми сягає ще ХVІІІ ст., проте в еволюції цього жанру протягом ХХ – ХХІ століть можна виділити допостмодерністський, постмодерністський і постпостмодерністський періоди [1, с. 9]. Стисло охарактеризуємо кожен із зазначених етапів окремо.

Допостмодерністський період (1930-ті – 1950-ті рр.) у жанрі американської постмодерністської прози малої форми позначився напрацюванням нових нарративних форм, коли монологічна домінанта трансформувалася в діалогічну (ітертекстуальну). Серед мовностилістичних прийомів домінують прості синтаксичні конструкції зі зредукованими репліками прямого мовлення, що сприяє виникненню "телеграфного стилю" [27, с. 45] письма. Започатковується мовностилістичний прийом гротескної гіперболізації (Т. Н. Денисова), який ґрунтується на гротескно-карикатурному перебільшенні рис зовнішності героїв, властивостей об'єктів, перебігу подій і надає образам гіперфантастичності.

У сучасних літературознавчих джерелах термін *американське оповідання* на позначення досліджуваного жанру вживається як синонімічний термінам "коротке оповідання", "новела", "новелета", "повість", "проза малої форми" [14; 25; 27]. Проте перший, на нашу думку, все ж таки релевантний саме для американського жанру оповідання з притаманними йому характерними особливостями зображуваної американської дійсності.

Ще Е. По у 1842 р. вперше визначив основні ознаки оповідання класичного типу, серед яких: єдність форми, цілісність, заздалегідь спланована композиція. Головною відмінністю американського оповідання від решти жанрів малої форми уважав підпорядкування всіх зображально-виражальних засобів єдиному інтродуктивному (перед визначеному) ефекту автора. За словами Дж. Тейлора, "у творі не повинно бути жодного слова, яке прямо чи опосередковано не сприяє попередньому авторському задуму" [27, р. 6].

Назвавши оповідання національним американським жанром, Бернард Маламуд зазначав, що оповідання – це вміння показати на кількох сторінках складність життя його оповідання ("*Німецький біженець*"). Наданий авторові час украй обмежений, за який треба

справити у читача враження, що ти глибоко обізнаний у тому, про що розповідаєш. "Сила і краса американського оповідання полягає у його стислості, яка спонукає автора до неперевершеної творчості в системі символів твору, нарративній перспективі та інтенції" [28, р. 177].

Цей жанр був настільки специфічним, що за ним закріпилася назва "американський скетч" [15, с. 3; 19, с. 20]. Справді, перші зразки комічного американського оповідання влучно передавали суперечності національного характеру американців: скупий практицизм і пуританське благочестя, демократичність і нетерпимість, волелюбність і культ успіху досягнутого за будь-яку ціну. Це дало підстави дослідникам і письменникам назвати цей жанр американським творінням [див. 1; 15; 24; 27; 28 та ін.]. Згодом з'явилися такі оповідання, які через гумористично-сатиричне зображення висвітлювали звичаї, побут, характери людей окремих регіонів Сполучених Штатів, зокрема півдня і південного заходу.

Завдяки своєму невеликому розміру такий текст оповідання вимагає "однолінійного, чіткого за будовою сюжету, характери персонажів показано здебільшого в сформованому вигляді, а нечисленні описи через обмеження повістувального простору стислі та лаконічні" [13, с. 4]. У тексті малої форми досить чітко виявляються всі його структурні й семантичні характеристики, а традиційні категорії тексту (зв'язність, когезія, когерентність, рекурентність, інформативність тощо), визначені свого часу І. Гвльперінім [5], стають найбільш сконцентрованими. Зазначені особливості, услід за К. М. Шпетним, можна об'єднати поняттям *лапідарності* [13, с. 4], яка характеризується такими параметрами: від одного до трьох невеликих епізодів; кілька персонажів, характери яких подано схематично; відсутність глибокої характеристики їхніх вчинків дій та мотивів. Тому можна стверджувати, що специфіка американського оповідання полягає не в кількості подій і персонажів, а в способі художнього відображення цих подій.

Під термінопоняттям американське оповідання розуміємо невеликий прозовий твір, особливістю якого є короткочасність зображуваних подій, обмежена кількість дійових осіб та описово-повістувальний характер [1, с. 10]. "Часом воно висвітлює морально-побутовий або морально-громадський стан певної соціальної спільноти або суспільства загалом" [13, с. 6].

Для постмодерністського періоду (1960-ті – 1980-ті рр.) характерним є вплив масової культури на суспільство: нова постмодерністська проза малої форми послідовно твориться за допомогою суто постмодерністських мовностилістичних прийомів, насамперед з опорою на засоби інтертекстуальності. Завдяки інтенсивному використанню запозичень із кінофільмів, пісень та усних переказів про минуле, інтертексти вже використовуються не як поодинокі цитати чи іншомовні вкраплення, а як свідомий стилістичний прийом і реалізуються через перелицювання відомих тем і сюжетів та відкрите запозичення. Уведення до основного тексту повісткування інтертекстів і використання нових технологій словотворення сприяло формуванню постмодерністської чуттєвості [21], яка відтворювала хаос життя штучно організованим хаосом фрагментарного оповідання. Поступово руйнувалася логіка та лінійність розповіді, деконструювався нарратив, створювався новий стиль постмодерністського нелінійного письма. Саме в цей період виникає прийом постмодерністської мовної гри, до якої залучаються мовні одиниці всіх рівнів.

У сучасній лінгвопоетиці окрему проблему становлять ті художні тексти, які вирізняються своєю жанровою своєрідністю. Серед провідних жанрових тенденцій, постульованих Ж.-Ф. Ліотаром для періоду раннього постмодернізму – *кривакого роману*", що стала результатом "розпаду метанаративу" [21, с.34]. З огляду на цю тенденцію в рамках постмодерністської прози малої форми особливої популярності набуває жанр американського оповідання новели (*the short story*) [9, с.75; 12, с. 5; 24, с. 76; 27], що відображає не лише динаміку становлення національної літератури, а й соціально-культурні та ідеологічні тенденції розвитку американської нації. Принагідно зауважимо, що у XIX ст. на позначення оповідання використовувався термін *tale* (оповідання, історія, повість). Згодом термін *story* у 1883 р. увів

Г. Джеймс, а термін *short story* у 1899 р. – Б. Гарт. Саме він і здобув популярність, починаючи з ХХ ст.

На рубежі ХХ-ХХІ ст постмодерністська проза загалом стає місцем нашарування соціальних і культурних зрушень сучасної епохи, викликаних інтенсивним наступом на повсякденне життя високих технологій, ЗМІ інших сучасних форм аудіовізуальної й інтерактивної комунікації [10, с.1]. Специфічний тип американської постмодерної культури, яка зорієнтована на масового споживача, з відповідною прагматикою мови, семантикою "міфології успіху" [8] віддзеркалюється в поетологічних особливостях постмодерністської прози. У своїй творчості письменники-постмодерністи спираються на такі здобутки національної культури, як фольклорний гумор, література фронтиру, традиції вестерну, мюзиклу та "чорного гумору" (Д. Бартельмі, К. Воннегут, Дж. Барт, В. Берроуз).

У постмодерністській поетиці актуалізуються "другорядні" форми малої прози (мемуари, листи, коментарі, трактати), звільнені від будь-яких канонів, обмежень, стереотипів, відбувається "мутація" жанрів високої і масової літератури. Жанр американського оповідання теж зазнає змін: він стає своєрідною експериментальною лабораторією, де започатковуються нові методи зображення та відшліфовуються вже відомі. Завдяки специфічним жанровим характеристикам американського оповідання (гучності, лаконічності, жанровій рухливості, можливості легкого освоєння нових тем і художніх прийомів) [22] письменники швидко реагують на вимоги часу. У результаті з'являються кардинально видозмінені новітні твори, в яких класичні літературні канони порушені, стандарти звичайної манери письма зруйновані, поєднані раніше не поєднувані стилі та техніки. Створений широкий пласт різноманітних літературних експериментів отримав назву експериментальна література "experimental literature" [17; 25], "experimental prose" [19; 22], "experimental fiction" [16], основною ознакою якої було новаторство техніки або стилю письма [17].

З-поміж сутнісних ознак американського постмодерністського оповідання як художнього тексту малої форми, на нашу думку, слід назвати загострену гіперболізацію [4; 12, с. 13], семантичний та граматичний алогізм, поліфонізм різнотипних нараторів, що підкреслюють протиприродність, аномальність та фантастичність описуваних ситуацій [11; 18; 27]. Через гіперболізацію, алогізм характерів героїв зображуваних ситуацій у художніх творах, з одного боку, створюється ефект незвичного, виявляється дотепність, а з іншого, – показується негативний зміст зображуваних явищ, які навмисне подаються викривлено, спотворено, перебільшено. Така загострена гіперболізація дає можливість сприймати описувані події як потворні, злочинні чи шкідливі. Особливо це виявляється доцільним, "коли ігноруються гуманістичні й демократичні цінності, коли хід життя суперечить розуму і логіці" [18, с. 774].

Постпостмодерністський період (1990-ті рр. – сьогодні) характеризується виникненням нового типу есеїстичної свідомості автор перестає бути категорією самовираження, центром стає сам текст або письмо, що твориться читачем "тут і зараз" і ґрунтується на запереченні традиційних логічних норм формулювання думки та побудови твору. Мозаїчність, фрагментарність, композиційна деструкція, монтажність сюжету екранність уяви сприяли творенню нових композиційно-стилістичних прийомів, серед яких прийоми "телевізійного мовлення" та "монтажного мислення" [27, с.48], що імітують сучасне мислення та мову, де різні лексичні одиниці поєднуються на кшталт монтажу і утворюють несумісний алогічний набір слів. Тому перед читачем стоїть надскладне завдання: опанувати текстуальний хаос та розокремленість текстових фрагментів, реконструювати вербально невиразну і мерехтливу текстуальну цілісність на основі лише окремих "слідів" органічної єдності.

На наше переконання, саме розмір тексту, мінливість та інтенціональна амбівалентність американської постмодерністської прози малої форми якраз виступають тими чинниками, що наочно демонструють принципи побудови цих художніх текстів та сприяють їх жанровій

строкатості. Тому ієрархія американської постмодерністської прози малої форми за обсягом текстового матеріалу має приблизно такий вигляд: новела, новелета, оповідання (*short story*), коротке оповідання (*short short story*), дуже коротке оповідання (*short short short story*), "раптова проза", (*sudden fiction*), що охоплює оповідання обсягом 1-2 сторінки, ще менші за обсягом оповідання "прози спалаху" *flash fiction* та мікропрози (*micro fiction*), далі йдуть оповідання обсягом сто слів (*drabble*) та оповідання обсягом п'ятдесят слів (*dribble*). Найменшим за обсягом новітнім різновидом американської постмодерністської прози малої форми вважають започатковану письменником Робертом Свартвудом "прозу натяку" (*hint fiction*), яка охоплює оповідання обсягом не більше 25 слів [26, с.24]. Сутнісною ознакою таких творів є те, що автор і читач перебувають на півдорозі одне від одного, а тому читач отримує від автора лише натяк на довшу, більш складну історію. Попри свій малий обсяг оповідання прози натяку створюють свій особливий художній ~~кв~~ захоплюють, змушують задуматися і збуджують певні емоції. До прикладу оповідання К Робінзон "Visiting Hours" (Години відвідування):

She placed her hand over his and pressed the pen to paper. The signature looked shaky, but it should be enough (Вона поклала свою долю зверху на його і притиснула ручку до паперу. Підпис виглядав кострубато, але цього повинно бути достатньо) [26, с. 74].

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що американська постмодерністська проза є поліморфною за своєю природою і охоплює незвичні, ~~руж~~оригінальні жанрові утворення, побудовані на міжжанровій дифузії, міжродовому взаємопроникненні, жанровій інтеграції і диференціації. Сучасна американська постмодерністська проза малої форми в лінгвостилістичному аспекті відображає три етапи еволюції жанру американського оповідання: 1) допостмодерністський (1930-ті–1950-ті рр.), коли цей жанр позначився напрацюванням нових наративних форм, а монологічна домінанта трансформувалася в діалогічну (інтертекстуальну); 2) власне постмодерністський (1960-ті–1980-ті рр.), який характеризується руйнуванням логіки та лінійності повісткування, створенням нового стилю постмодерністського нелінійного письма; 3) постпостмодерністський (1990-ті рр. – сьогодні), якому властивий новий тип есеїстичної свідомості, коли автор перестає бути способом самовираження, а центром стає сам текст, що твориться читачем "тут і зараз".

Література

1. Бабелюк О. А. Поетика постмодерністського художнього дискурсу : принципи текстотворення (на матеріалі сучасної американської прози малої форми) : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / О. А. Бабелюк. – К., 2010. – 32 с.
2. Бабелюк О. А. Полістилістична практика текстотворення постмодерністського художнього тексту / О. А. Бабелюк // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : Збірник наукових праць. – Вип. 16. / Відп. ред. І. В. Сабашко. – Ужгород, 2011. – С. 13–17.
3. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко і наук. ред. Р. Семків. – К.: Смолоскип, 2008. – 360 с.
4. Белянин В. П. Антологія чорного юмора / В. П. Белянин, И. А. Бутенко. – М. : ПАИМС, 1996. – 192 с.
5. Гальперин І. Р. Текст как объект лингвистического исследования / Илья Романович Гальперин. – М. : Эдиториал УРСС, 2004. – 144 с.
6. Кузнецов І. Проблема жанра и теория коммуникативных стратегий нарратива / И. Кузнецов // Критика и семиотика / Новосибирск. ин-т переподготовки и повышения квалификации работников образования. – 2002. – Вып. 5. – С. 61–70.
7. Луков Вл. А. Жанры и жанровые генерализации // Проблемы филологии и культурологии. – 2006. – №1. – С. 141-148.
8. Маньковская Н. Б. Феномен постмодернизма. Художественно-эстетический ракурс / Надежда Борисовна Маньковская. – СПб. : Университетская книга, 2009. – 495 с.
9. Музыкальная энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, Советский композитор. Под ред. Ю. В. Келдыша. 1973–1982.
10. Оленева В. Short Story і постмодернізм / В. Оленева // Вікно в світ– 1999. – № 5. – С. 75–98.
11. Пестерев В. А. Постмодернизм и поэтика. Историко-литературные и теоретические аспекты: учеб.-

метод. пособие / В. А. Пестерев; Волгогр. гос. ун-т. – Волгоград, 2001. – 39 с.

12. Полішко Н. С. Роман Дугласа Коупленда "Покоління Х" як відображення нових художніх тенденцій в американській літературі кінця XX століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.04 "Література зарубіжних країн" / Н. С. Полішко. – Дніпропетровськ, 2004. – 18 с.

13. Словарь музыкальных терминов. – М. : Советская энциклопедия, Советский композитор. – Под ред. Ю. Е. Юцевич. – 1988.

14. Тупахіна О. В. Поетика постмодерністської притчі у творчості Джуліана Барнса: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Олена Володимирівна Тупахіна; Запорізький нац. ун-т. – Запоріжжя, 2007. – 19 с.

15. Шонь О. Б. Мовностилістичні засоби реалізації гумору і сатири в американських коротких оповіданнях : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / О. Б. Шонь. – Львів, 2003. – 20 с.

16. Шпетный К. М. Лингвостилистические и структурно-композиционные особенности текста короткого рассказа : (на материале американской литературы) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / К. М. Шпетный. – М., 1980. – 23 с.

17. A Glossary of Contemporary Literary Theory / J. Hawthorn. – L. : Arnold, OUP, 2000. – 400 p.

18. Bendixen A. The Emergence and Development of the American Short Story / A. Bendixen // A companion to the American short story / Ed. by A. Bendixen, J. Nagel. – N.-Y., L. : John Wiley & Sons Ltd, 2010. – P. 3–19.

19. Bensko T. Writing Experimental Fiction : Leaving the Problem Out of the Plot [Електронний ресурс] / T. Bensko. – Режим доступу : <http://www.writing-world.com/fiction/experimental.shtml>

20. Experimental Literature / Ed. by F. P. Miller, A. F. Vandome, J. McBrewster. – VDM Verlag Dr. Mueller e.K., 2010. – 76 p.

21. Hoberek A. Postmodern Fiction / A. Hoberek // The Encyclopedia of Twentieth-century Fiction. Twentieth-Century American Fiction / Gen. Ed. B. W. Shaffer ; Volume Ed. : P. O'Donnell, D. W. Madden, J. Nieland, J. C. Ball. – John Wiley & Sons, 2011. – V. II. – P. 773–777.

22. Irr C. Between the Avant-Garde and Kitsch: Experimental Prose in U.S. and Canadian Leftist Periodicals of the 1930s // Journal of Canadian Studies. – Vol. 30. – № 2. – 1995. – P. 19–38.

23. Kelly J. P., Kessel J. Introduction // Feeling Very Strange: The Slipstream Anthology / Ed. by J. P. Kelly and J. Kessel. – N.-Y. : The Free Press, 2006. – ix–xxiii.

24. Lyotard J.-F. The Postmodern Condition : A Report on Knowledge / Jean-François Lyotard. – Manchester : Manchester University Press, 1984. – 110 p.

25. Marshall B. Teaching the postmodern: Fiction and theory / Brenda K. Marshall. – New York : Routledge, 1992. – 287 p.

26. May C. E. The Experimental Short Story : Part II : David Means, Stephen Millhauser, George Saunders, Steven Dixon [Електронний ресурс] / C. E. May // Режим доступу : <http://may-on-the-short-story.blogspot.com/search/label/Experimental%20Short%20Story>

27. Monteiro G. The Hemingway Story / G. Monteiro // A Companion to the American Short Story / Ed. by A. Bendixen, J. Nagel. – John Wiley & Sons Ltd, 2010. – P. 224–243.

28. Rangno E. V. R. Contemporary American Literature : 1945-Present / ed. J. Phillips. – N. Y.: Facts On File, 2006. – 96 p.

29. The Routledge Companion to Experimental Literature / Ed. by J. Bray, A. Gibbons, B. McHale. – Routledge, 2012. – 496 p.

30. Swartwood R. Introduction // Hint Fiction: an Anthology of Stories in 25 Words or Fewer / Ed. by R. Swartwood. – W.W. Norton & Company Ltd. – N.-Y., L.: 2011. – P. 21–30.

31. Taylor J. C. The short story as literary type // The Short Story: Fiction in a Translation / Ed. by Taylor J.C. – Second edition. – New York: Charles Scribner's Sons. – 1973. – P. 39–57.

32. Wagel J. Contemporary American Short-Story Cycle. – Louisiana State University Press. – 2004. – 297 p.

33. <http://uk.wikipedia.org/wiki>